

Władysław Misiak, 2007, *Globalizacja – więcej niż podręcznik. Społeczeństwa – kultura – polityka*, Warszawa: Wydawnictwo Difin, 164 s.

Wydana niedawno na polskim rynku „Globalizacja więcej niż podręcznik. Społeczeństwa – kultura – polityka”, autorstwa prof. Władysława Misiaka jest nad wyraz cenną pozycją, co sugeruje tytuł, ma bowiem ponadpodręcznikowy charakter.

Autor podjął się próby opracowania problemów globalizacji w sposób syntetyzujący, przystępny oraz zasługujący na miano akademickiego.

Książka dostarcza wartościowych pomysłów do konstruowania całościowego modelu przedmiotu. Wartość i związek przedstawianie problemów oraz jednoczesne metodyczne uporządkowanie prezentowanej problematyki, sprawia, że książka jest pomocą dydaktyczną nie tylko dla studentów.

Autor prezentuje bardzo szeroko istotę przecinających się i zachodzących na siebie zagadnień, którym stawiają czoła badacze współczesnych stosunków społecznych i gospodarczych. Choć książka należy przede wszystkim do nurtu publikacji poświęconych socjologicznemu ujęciu procesów globalizacyjnych, to Autorowi nieobce jest podejmowanie kwestii natury kulturowej.

Wartość *Globalizacji...*, oprócz jej ciekawej formy, polega przede wszystkim na wyjątkowej treści publikacji. Prof. Misiak między innymi ukazuje szczegółowo problematykę światowego zasięgu integracji gospodarczej. Zwraca uwagę na problemy związane z ekonomiczną dominacją wielkich korporacji. Podejmuje się próby definicji pojęć *global* i *corporate governance*.

Przybliżenie czytelnikowi istotnych kwestii globalizacji jest celowym zabiegiem edukacyjnym umożliwiającym planowanie racjonalnych strategii rozwiązywania przyszłych, nieuchronnych problemów lub też wpływania na nieustannie dokonujące się zmiany w zakresie ekonomii, polityki, kultury i społeczeństwa.

Lektura jest wartościowa nie tylko ze względu na przytaczane w tekście prognozy i teorie globalizacyjne, lecz także z uwagi na bardzo istotne i ciekawe zagadnienia przeobrażeń miasta, na które mniej wyraźnie zwracają uwagę autorzy innych, niepodręcznikowych publikacji przedmiotowych. Znaczenie wielkich metropolii analizuje Autor z punktu widzenia zjawisk już obecnie obserwowanych, jednak nabierających nowego znaczenia w dobie społeczeństwa postmodernistycznego. Szukając jakoby dowodów na poparcie tez Becka, opisuje próby walki z poczuciem zagrożenia poprzez określone formy miejskiego funkcjonowania.

Prof. Misiak opowiada się za koniecznością bardziej zrównoważonego osiągnięcia korzyści z globalizacji oraz większą kontrolą zarówno elit biznesu, jak i finansów, łączenia wydajności z zachowaniami etycznymi wielkich korporacji oraz integrowania interesów na poziomie struktur ogólnoświatowych, regionalnych oraz lokalnych.

Autor proponuje przyjęcie własnej definicji globalizacji. Jest ona według niego „procesem obiektywnym i systemowym, charakteryzującym się ciągle rozszerzającą się siecią powiązań i współzależności ekonomicznych, politycznych i kulturowych państw i społeczeństw w poprzednich okresach względnie odosobnionych. Procesy globalizacji, w których czynnikiem dynamizującym stają się wielkie korporacje o zasięgu światowym, prowadzą do zaznaczania się istotnych podziałów w skali globalnej na centra, semiperyferie i peryferie. Do potężnych aktorów na scenie globalnej kształtujących świadomość ludzi należą masowe środki przekazu i elektroniczne formy komunikacji. W okresie późnej nowoczesności, w którym przybierają na sile procesy globalizacji, państwa narodowe tracą niektóre swoje funkcje na rzecz struktur międzynarodowych i globalnych. W sferze kultury zaznaczają się w dobie globalizacji trzy zasadnicze procesy: komercjalizacja, uniformizacja i próby włączania wartości regionalnych do światowego obiegu dóbr i wartości kultury” (s. 13). Prof. Misiak dokonuje nieustających syntez, w których przewijają się w szczególności inspiracje i fascynacje koncepcjami myślenia Giddensa, Marshalla, Robertsona i Morawskiego.

Podręcznik wzbogacony o szeroką literaturę przedmiotu, zaopatrzonej jest w indeks przydatnych stron WWW, oprócz indeksu nazwisk znajduje się tu również indeks rzeczowy, wykaz map, ramek i tabel, które tym bardziej nadają mu charakter systematycznego wielotreściowego wykładu. Treść dodatkowo ubarwia umieszczanie w wyróżnieniu fragmentów cytowanych publikacji, co dodaje książce lekkiego, dziennikarskiego sznytu.

Publikacja jest bardzo przystępną lekturą, świetnie napisaną, uruchamiającą niemalże przestrzenne dalekosiężne myślenie na temat następstw różnego typu procesów globalizacyjnych, mimo iż jeśli chodzi o prezentację zagadnień, Autor skupia się bardziej na kwestiach ogólnych niż na szczegółowej prezentacji problemu. W ten sposób nie rozszerza, ale wręcz zawęża prezentację poszczególnych koncepcji, kładąc nacisk na zarysowywanie pewnych tylko obszarów, na których tle dochodzi do kształtowania się procesów globalizacyjnych.

Książka przyciąga uwagę szczególnie ze względu na zaprezentowanie mniej znanych na gruncie polskim badań i publikacji proponujących nowe koncepcje analizowania procesów globalizacyjnych. Na szczególną uwagę zasługuje szeroki ułkon w stronę czeskich i niemieckich osiągnięć naukowych oraz przybliżenie czytelnikowi zakresu zainteresowań tak zwanego anglosaskiego kręgu naukowego.

Trudno byłoby traktować recenzowaną książkę jako kompendium wiedzy na temat globalizacji. W dobie utartych schematów edukacyjnych, wiązanych bardziej z patologią systemu szkolnictwa niż jej dobroczynnymi skutkami, stu-

denci mogą oczekiwać spełniania przez podręcznik funkcji encyklopedii czy słownika. Pozycja *Globalizacja – więcej niż podręcznik...*, przeciwstawia się jakoby tym tendencjom. Jest swoistą odpowiedzią na najczęściej stawiane pytania na temat globalizacji, doskonałym narzędziem i instrumentem wskazującym potencjalnym studentom dalsze kierunki poszukiwań naukowo-badawczych.

Bogata literatura oraz indeks nazwisk wskazują celowo na adres, pod który należy zwrócić się, pragnąc pogłębienia naukowej dysputy. Moim zdaniem tak zaprezentowany charakter publikacji całkowicie spełnia wymogi stawiane podręcznikom akademickim w celu podkreślenia prawdziwego znaczenia studiów.

Globalizacja – więcej niż podręcznik... zgodnie z oczekiwaniami Autora precyzyjnie kierowana jest do studentów kierunków humanistycznych, ze szczególnym wskazaniem takich dziedzin jak politologia, socjologia, administracja publiczna i europeistyka. Z powodzeniem może stanowić pomoc naukową dla dydaktyków, poszukujących inspiracji i nowych dróg poszukiwań czy analizowania problemu globalizacji w szkolnictwie wyższym.

Ponadto wyróżnia się spośród innych książek przede wszystkim niebywale prostą konwencją pisarską. Autor dokonuje metodycznych, kilkunastonicowych wykładów na temat zakresu materiału objętego tematem.

Książka zbudowana jest aż z szesnastu rozdziałów, czego nie sposób nie uznać za celowe i wykorzystać w pracy dydaktycznej. Zbiega się bowiem z liczbą wykładów przedmiotu nauczanego przeciętnie w ciągu jednego semestru. Podręcznik, choć tytuł sugeruje, że Autorowi chodziło o konstrukcję książki wychodzącej poza standardowe ramy podręcznika, z pozoru przypomina raczej zeszyt ćwiczeń, po którym zostaną zadane pytania sprawdzające.

Krótkie rozdziały inspirują do stawiania dalszych pytań, do oddawania się prawdziwym studiom, a nie przyjmowania jednego, proponowanego przez prof. Misiaka punktu widzenia, rozumienia zjawisk czy zachowań. Pomyślnie udało się Autorowi zbudować podręcznik stanowiący dopiero podstawę do dalszych i bardziej pogłębionych analiz i dyskusji oraz samodzielnych studiów na temat przedmiotu.

Choć pewien niedosyt pozostawia mała ilość treści w książce, to może właśnie dzięki temu czyta się ją jednym tchem. Jak twierdzi Autor, nieukazanie innych definicji zjawiska globalizacji jest zabiegiem celowym. Po części dlatego, iż jak konstatuje, mamy do czynienia z brakiem ogólnej teorii globalizacji, co również utrudnia powstawanie koncepcji teoretyczno-metodologicznych badań szczegółowych.

Trzeba by się może zastanowić nad rozszerzeniem niektórych wątków i nad kontynuacją podręcznika w postaci serii. Globalizacja jest zagadnieniem, które już dawno powinno osiągnąć rangę przedmiotu, a nie stanowić jedynie fragment wiedzy uzupełniającej ogólny wykład z zakresu socjologii.

Nie trzeba podkreślać, jak trudne jest zadanie ukonstytuowania globalizacji jako dziedziny wiedzy na światowym poziomie, co oznaczałoby docenienie jej roli, szczególnie ze względu na rozpiętość i ważkość materiału teoretycznego, zróżnicowanie obszarów badawczych oraz bardzo szybki przyrost

literatury traktującej o jej przedmiocie. Recenzowana książka w bezpośredni sposób przyczynia się do rozwijania i zakorzeniania problematyki globalizacji w Polsce.

Prof. dr hab. Władysław Misiak w dowód uznania za dzieło autorskie zaledwie kilka dni temu otrzymał, przyznaną indywidualnie, przez rektora Uniwersytetu Warszawskiego, nagrodę za wybitne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne za rok 2007, co dobitnie potwierdza wartość publikacji, jaką wnosi na gruncie naukowym.

Marta Ponichter